

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

2020 елның 20 марты

Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районында гражданнар оборонасын оештыру һәм алып бару турындагы Нигезләмәне раслау хакында

КАРАР

136№

Россия гадәттән тыш хәлләр министрлыгының 2008 елның 14 ноябрәндәге «Муниципаль берәмлекләрдә һәм оешмаларда гражданнар оборонасын оештыру һәм алып бару турында Нигезләмәне раслау хакында» 687 номерлы боерыгына карата, Россия гадәттән тыш хәлләр министрлыгының 2016 елның 1 августындагы «Муниципаль берәмлекләрдә һәм оешмаларда гражданнар оборонасын оештыру һәм алып бару турындагы Нигезләмәгә үзгәрешләр кертү турында» 415 номерлы боерыгы, «Татарстан Республикасында гражданнар оборонасы турында» 2020 елның 13 мартындагы 10-ТРЗ номерлы ТР Законы нигезендә Карар итте:

1. Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районында гражданнар оборонасын оештыру һәм алып бару турындагы Нигезләмәне (алга таба - Нигезләмә) расларга.
2. Әлеге карарны Әлки муниципаль районы гражданнар оборонасы оешмалары житәкчеләренә житкерергә.
3. Әлеге карарны Әлки муниципаль районының рәсми сайтында һәм Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми //hth:pravo.tatarstan.ru порталында бастырып чыгарырга.
4. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны Әлки муниципаль районы Башкарма комитеты житәкчесенәң социаль мәсьәләләр буенча урынбасарына йөкләргә.

Житәкче:

Гнеденков Ю. А.
8(84346) 2-02-04

Юсупов И.В.

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ӘЛКИ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫНДА ГРАЖДАННАР ОБОРОНАСЫН ОЕШТЫРУ ҺӘМ АЛЫП БАРУ ТУРЫНДА НИГЕЗЛӘМӘ

1. Әлеге Нигезләмә 1998 елның 12 февралендәге «Гражданнар оборонасы турында» 28-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясе Президентының 2004 елның 11 июлендәге «Россия Федерациясе Гражданнар оборонасы эшләре, гадәттән тыш хәлләр һәм табигый бәла-казалар нәтижәләрен бетерү министрлыгы турында Нигезләмә» 868 номерлы Әмере, Россия Федерациясе Хөкүмәтенен 2007 елның 26 ноябрэндәге «Россия Федерациясендә гражданнар оборонасы турында Нигезләмәне раслау хакында» 804 номерлы карары, Татарстан Республикасы Президентының 2008 елның 22 ноябрэндәге «Россия Федерациясендә гражданнар оборонасы турында» 2008 елның 22 ноябрэндәге «Татарстан Республикасында гражданнар оборонасын оештыру һәм алып бару турында нигезләмәне раслау хакында» ПУ-598 номерлы Әмере (Татарстан Республикасы Президентының 2020 елның 27 гыйнварындагы ПУ-27 номерлы Әмеренә үзгәрешләр белән), Россия Гадәттән тыш хәлләр министрлыгы приказы белән расланган муниципаль берәмлекләрдә һәм оешмаларда гражданнар оборонасын оештыру һәм алып бару турында нигезләмәнең 2008 елның 14 ноябрэндәге «Муниципаль берәмлекләрдә һәм оешмаларда гражданнар оборонасын оештыру һәм алып бару турындагы нигезләмәне раслау хакында» гы 687 номерлы карары (Россия Гадәттән тыш хәлләр министрлыгының 2019 елның 24 декабрэндәге 778 номерлы боерыгындагы үзгәрешләре белән) һәм 2020 елның 13 мартындагы «Татарстан Республикасында гражданнар оборонасы турында» 10-ТРЗ Татарстан Республикасы Законына нигезләнеп эшләнде һәм гражданнар оборонасын алып баруга эзерлекнең һәм алып баруның төп юнәлешләрен, шулай ук Әлки муниципаль районында һәм район оешмаларында гражданнар оборонасы буенча төп чараларны билгели.

2. Гражданнар оборонасы буенча чаралар Әлки муниципаль районында муниципаль берәмлектә (оешмаларда) гражданнар оборонасын алып бару һәм алып баруга эзерлек кысаларында оештырыла. Авыл жирлекләрендә гражданнар оборонасын алып баруга эзерлек һәм алып бару тәртибе Әлки муниципаль районында гражданнар оборонасын алып бару һәм алып бару тәртибе белән билгеләнә.

3. Гражданнар оборонасын алып баруга эзерлек халыкны, матди һәм мәдәни кыйммәтләренә хәрби конфликтларда яки бу конфликтлар нәтижәсендә килеп чыккан куркынычлардан саклау буенча чараларны алдан ук үтәүдән гыйбарәт, шулай ук табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп туган очракта Әлки муниципаль районында (оешмалар) гражданнар оборонасы, гадәттән тыш хәлләрне кисәтү һәм бетерү мәсьәләләре буенча төп чараларны (алга таба - төп чаралар планы) күздә тотучы еллык планнар нигезендә гамәлгә ашырыла.

4. Елга төп чаралар планы Әлки муниципаль районы Башкарма комитеты тарафыннан эшләнә һәм Татарстан Республикасында гражданнар оборонасы бурычларын һәм гадәттән тыш хәлләрне кисәтү һәм бетерү буенча бурычларны хәл итәргә вәкаләтле орган - Россия Федерациясе Гражданнар оборонасы эшләре, гадәттән тыш хәлләр һәм табигый бәла-казаларның нәтижәләрен бетерү министрлыгының Татарстан Республикасы буенча баш идарәсе белән килештерелә.

Оешманың елга төп чаралар планы оешманың Гражданнар оборонасы өлкәсендәге бурычларны хәл итүгә вәкаләтле структур бүлекчәсе (хезмәткәрләре) тарафыннан эшләнә һәм гражданнар оборонасы бурычларын хәл итәргә вәкаләтле Әлки муниципаль районы башкарма комитетының даими эшләүче органы - "Гражданлык яклау идарәсе" МКУ белән килештерелә, ә федераль башкарма хакимият органы карамагындагы оешмалар өстәмә рәвештә тиешле федераль башкарма хакимият органы белән килештерелә.

Гражданнар оборонасын алып бару һәм алып бару кысаларындагы төп чараларны планлаштыру Әлки муниципаль районы территориясендә (оешмаларда) хәрби конфликтларда яки бу конфликтлар нәтижәсендә, шулай ук хәрби конфликтларда заманча һөжүм чараларын куллану яки әлегә конфликтлар нәтижәсендә Әлки муниципаль районы (оешмаларда) территориясендә килеп чыгарга мөмкин булган, шулай ук табигый һәм техноген характердагы мөмкин булган террорчылык актлары һәм гадәттән тыш хәлләр нәтижәсендә булган хәлне һәрьяклап бәяләүне исәпкә алып башкарыла.

5. Әлки муниципаль районында (оешмаларда) гражданнар оборонасын алып баруға эзерлек муниципаль берәмлектә (оешмада) граждан оборонасын оештыру һәм алып бару турында нигезләмә белән билгеләнә һәм хәрби конфликтлар вакытында яки бу конфликтлар нәтижәсендә барлыкка килә торган хәвәфләрдән, шулай ук табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр барлыкка килгәндә Әлки муниципаль районы территориясендә халыкны (хезмәткәрләренә), матди һәм мәдәни кыйммәтләренә яклау чараларын планлаштырудан гыйбарәт.

Әлки муниципаль районында гражданнар оборонасын алып бару районның гражданнар оборонасы һәм халыкны яклау планы нигезендә, ә оешмаларда Гражданнар оборонасы планнары нигезендә гамәлгә ашырыла һәм Әлки муниципаль районы территориясендә халыкны (хезмәткәрләренә), матди һәм мәдәни кыйммәтләренә хәрби конфликтларда яки бу конфликтлар нәтижәсендә килеп чыккан куркынычлардан, шулай ук табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп туган очракларда яклау чараларының үтәлешеннән гыйбарәт.

6. Гражданнар оборонасы һәм халыкны яклау планнары (гражданнар оборонасы планнары) гражданнар оборонасын җайга салу һәм сугыш вакытында табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне бетерү чараларын үтәүнең күләмен, оештыруны, тәмин итү тәртибен, ысулларын һәм срокларын

билгели.

Тыныч вакытта гражданнар оборонасы һәм табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне бетерү чараларын үтәү гадәттән тыш хәлләрне кисәтү һәм бетерү буенча чаралар планы нигезендә гамәлгә ашырыла.

6.1. Әлки муниципаль районында гражданнар оборонасы буенча чараларны башкаруны тәмин итү Әлки муниципаль районы Башкарма комитеты, гражданнар оборонасы көчләре һәм чаралары, гадәттән тыш хәлләрне кисәтү һәм бетерү буенча бердәм дәүләт системасы белән гамәлгә ашырыла.

Әлки муниципаль районы Башкарма комитеты гражданнар оборонасы буенча жирле дәрәжәдәге гражданнар оборонасы буенча чаралар үтәлешен тәмин итүче оешмаларның исемлеген билгели.

6. Әлки муниципаль районы Башкарма комитеты һәм оешмалар гражданнар оборонасы өлкәсендәге бурычларны хәл итү максатларында, гражданнар оборонасы өлкәсендәге вәкаләтләр нигезендә көчләр, чаралар, гражданнар оборонасы объектлары, матди-техник, азык-төлек, медицина һәм башка чаралар запаслары булдыралар һәм асрыйлар.

7. Әлки муниципаль районы (оешмалар) Башкарма комитеты карары буенча коткару хезмәтләре оештырылырга мөмкин: оештыру һәм аларның эшчәнлек тәртибе коткару хезмәтләре турында тиешле нигезләмәләрдә барлыкка китерүче органнар һәм оешмалар тарафыннан билгеләнгән медицина, инженерлык, коммуналь-техник, янгынга каршы, жәмәгать тәртибен саклау, хайваннарны һәм үсемлекләрне яклау, хәбәр итү һәм элементә, мәдәни кыйммәтләрне саклау, автотранспорт, сәүдә һәм туклану һәм башкалар.

Әлки муниципаль районының (оешмалар) коткару хезмәте составына авария-коткару формированиеләренең гамәлләрен һәрьяклап тәмин итү һәм хәрби конфликтларда яисә шушы конфликтлар нәтижәсендә кичектергесез башка эшләрне башкаруда, шулай ук табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр нәтижәләрен бетерү вакытында гражданнар оборонасы буенча чаралар үткәрү өчен билгеләнгән идарә органнары, көчләр һәм гражданнар оборонасы чаралары керә.

Жирле үзидарә органнары (оешмалар) тарафыннан төзелә торган коткару хезмәтләренең төре һәм саны гражданнар оборонасы һәм халыкны яклау планнары (гражданнар оборонасы планнары) нигезендә башкарыла торган бурычларның күләмен һәм характерын исәпләү нигезендә билгеләнә.

Әлки муниципаль районының коткару хезмәте турындагы Нигезләмә жирле үзидарә органы тарафыннан эшләнә, Татарстан Республикасының тиешле коткару хезмәте житәкчесе белән килештерелә һәм Әлки муниципаль районы Башкарма комитеты житәкчесе тарафыннан раслана.

Оешманың коткару хезмәте турындагы Нигезләмә оешма тарафыннан эшләнә һәм Әлки муниципаль районының тиешле коткару хезмәте житәкчесе, жирле үзидарә органы белән килештерелә һәм оешманың житәкчесе тарафыннан раслана.

Әлки муниципаль районында һәм оешмаларда гражданнар оборонасы көчләрән һәм чараларының әзерлеген булдыру һәм тәмин итүче методик житәкчелек, шулай ук бу өлкәдә контроль Әлки муниципаль районының «Гражданлык яклау идарәсе» МКУ тарафыннан аның турындагы Нигезләмә нигезендә гамәлгә ашырыла.

8. Әлки муниципаль районы Башкарма комитеты һәм оешма житәкчеләре тарафыннан эвакуация чараларын планлаштыру, әзерләү һәм үткәрү өчен алдан ук эвакуация кабул итү комиссиясе төзелә. Эвакуация кабул итү комиссиясе Әлки муниципаль районы Башкарма комитеты житәкчесенәң социаль мәсьәләләр, буенча урынбасары белән житәкләнә. Эвакуация кабул итү комиссиясенәң эшчәнлегенә Әлки муниципаль районының гражданнар оборонасы житәкчеләре тарафыннан раслана торган тиешле нигезләмәләр белән регламентлана.

9. Гражданнар оборонасы көчләре тыныч вакытта табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү һәм бетерү буенча чараларда катнашу өчен жәлеп ителергә мөмкин.

Тыныч вакытта гадәттән тыш хәлләр нәтижәләрен бетерү өчен гражданнар оборонасы көчләрән һәм чараларын жәлеп итү турындагы карарны Әлки муниципаль районы гражданнар оборонасы житәкчеләре һәм алар төзегән гражданнар оборонасы көчләренә карата оешмалар житәкчеләре кабул итә.

10. Әлки муниципаль районы территориясендә гражданнар оборонасы белән житәкчелек итүне Әлки муниципаль районы Башкарма комитеты житәкчесе, ә оешмаларда аларның житәкчеләре башкара.

Әлки муниципаль районы Башкарма комитеты житәкчесе (оешма житәкчеләре) гражданнар оборонасы һәм халыкны яклау чараларын оештыру һәм үткәрү өчен шәхси җаваплылык тота (1998 елның 12 февралендәге 28-ФЗ номерлы Федераль законның 11 статьясы).

11. Әлки муниципаль районында гражданнар оборонасы белән идарә итүне гамәлгә ашыру аның турындагы Нигезләмә нигезендә Әлки муниципаль районының «Гражданнар саклау идарәсе» МКУнә йөкләнде.

Оешмаларда гражданнар оборонасы белән идарә итүне гамәлгә ашыручы органнар булып гражданнар оборонасы өлкәсендә бурычларны хәл итүгә вәкаләтле структур бүлекчеләр (хезмәткәрләр) (алга таба - гражданнар оборонасы буенча структур бүлекчеләр (хезмәткәрләр)) тора.

Оешмалар гражданнар оборонасы буенча структур бүлекчеләр (хезмәткәрләр) туплауны (билгеләүне) гамәлгә ашыралар, аларның функциональ бурычларын һәм штат расписаниесен эшлиләр һәм раслыйлар.

Гражданнар оборонасы буенча структур бүлекчеләр житәкчеләре (хезмәткәрләре) турыдан-туры оешма житәкчесенә буйсыналар.

12. Гражданнар оборонасы буенча чараларны оешкан һәм планлы рәвештә гамәлгә ашыруны тәмин итү, шул исәптән тыныч

һәм сугыш вакытында фаразланучы һәм барлыкка килгән куркынычлар турында халыкка үз вакытында хәбәр итү максатыннан, Әлки муниципаль районы территориясендә гражданнар оборонасы өлкәсендә мәгълүмат жыю (алга таба - мәгълүмат) һәм аны алмашу оештырыла.

Мәгълүмат жыю һәм алмашу жирле үзидарә органнары, шулай ук хәвәфлелектәге I һәм II класслы куркыныч житештерү объектларыннан файдаланучы оешмаларга билгеләнгән тәртиптә кертелгән оешмалар, аеруча радиация куркынычы булган һәм атом-төш куркынычы булган производство һәм объектлар, бик куркыныч гидротехник корылмалар һәм югары куркыныч булган гидротехник корылмаларны эксплуатацияләүче гражданнар оборонасы категориясенә кертелгән оешмалар тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Әлки муниципаль районы жирле үзидарә органы Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнарына, оешмалар - эшчәнлек өлкәсенә кергән яки алар карамагындагы жирле үзидарә органнарына һәм федераль башкарма хакимият органнарына мәгълүмат бирә.

13. Әлки муниципаль районы территориясендә (оешмада) гражданнар оборонасы буенча чаралар Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы Конституциясе, федераль конституциячел законнар, федераль законнар, Россия Федерациясе Президенты, Татарстан Республикасы Президенты, Россия Федерациясе Хөкүмәте, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты норматив хокукый актлары, Россия гадәттән тыш хәлләр министрлыгының норматив хокукый актлары (2008 елның 14 ноябрдәге «Муниципаль берәмлекләрдә һәм оешмаларда гражданнар оборонасын оештыру һәм алып бару турында Нигезләмәне раслау хакында» 687 номерлы боерыгы белән расланган Нигезләмә) һәм әлеге Тәртип нигезендә гамәлгә ашырыла.

14. Әлки муниципаль районы Башкарма комитеты, гражданнар оборонасы өлкәсендәге бурычларны хәл итү максатыннан, түбәндәге төп чараларны планлаштыра һәм тормышка ашыра:

14.1. Гражданнар оборонасы өлкәсендә халыкны эзерләү буенча (оештыру-методик ярдәм Әлки янгын сүндерү һәм коткару гарнизонына йөкләнде):

Әлки муниципаль районының үзенчәлекләрен исәпкә алып, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты тарафыннан расланган үрнәк программалар, эшләүче халыкны, вазыйфай затларны һәм гражданнар оборонасы хезмәткәрләрен, Әлки муниципаль районы формироваиеләренең һәм хезмәтләренең шәхси составын укуту буенча эшче программалар нигезендә эшләү;

Әлки муниципаль районы халкын хәрби конфликтларда яки бу конфликтлар нәтижәсендә килеп чыккан куркынычлардан, шулай ук табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп туган очракларда саклану ысулларын эзерләү һәм оештыру;

Әлки муниципаль районы формироваиеләренең һәм хезмәтләренең шәхси составын эзерләү;

гражданнар оборонасы буенча укутулар һәм өйрәнүләр үткәру;

Өлки муниципаль районы территориясендә урнашкан оешмаларның хезмәткәрләрен, шәхси составын һәм хезмәтләрен эзерләүне оештыру-методик житәкчелек итү һәм тикшереп тору;

тиешле лицензиясе булган өстәмә һөнәри белем бирү учреждениеләрендә Өлки муниципаль районының вазыйфаларын үтәүнең һәм гражданнар оборонасы хезмәткәрләренең квалификациясен күтәрүне тәмин итү;

гражданнар оборонасы өлкәсендә белемнәрне пропагандалау.

15.2 Халыкка хәрби конфликтларда яки бу конфликтлар аркасында килеп чыккан куркынычлар турында, шулай ук табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыккан очракта хәбәр итү:

халыкка үзәкләштерелгән хәбәр итү системасын даими эзерлектә тоту, аны реконструкцияләү һәм модернизацияләү;

кешеләр күпләп жыела торган урыннарда халыкка хәбәр итүнең һәм мәгълүмат бирүнең махсуслаштырылган техник чараларын урнаштыруда ярдәм итү;

мәгълүмат тапшыруның муниципаль берәмлеге бердәм электр элемтәсе челтәре, радио-үткәргеч һәм телевизион тапшырулар чаралары һәм башка техник чаралары чараларынан комплекслы файдалану;

гражданнар оборонасы өлкәсендә мәгълүмат жыю һәм алар белән алмашу.

15.3 Халыкны, матди һәм мәдәни кыйммәтләренә имин районнарда эвакуацияләү буенча:

халыкны, матди һәм мәдәни кыйммәтләренә куркыныч зоналардан имин районнарда эвакуацияләү буенча чараларны планлаштыру, эзерләү һәм үткәрүне оештыру, шулай ук мөмкин булган куркыныч янаган зоналарда гражданнар оборонасы чараларын үтәүне тәмин итүче һәм үз эшчәнлеген сугыш вакытында давам итүче оешма хезмәткәрләрен һәм оешма хезмәткәрләрен туплау;

халыкны, эвакуацияләнергә тиешле матди һәм мәдәни кыйммәтләренә урнаштыру өчен имин районнар эзерләү;

эвакуация органнарын төзү һәм аларның эшчәнлеген оештыру, шулай ук аларның шәхси составын эзерләү.

15.4 Халыкка шәхси һәм коллектив яклау чаралары бирүдә:

тиешле максатларда файдалануга даими эзерлек хәлендә саклауга, саклап калуға һәм гражданнар оборонасының саклау корылмаларына һәм аларның техник системаларына техник хезмәт күрсәтү;

гражданнар оборонасы төркемнәренә билгеләнгән тәртиптә кертелгән территорияләренә инженерлык ягыннан саклауны арттыру планнарын эшләү;

тыныч вакытта һәм гражданнар оборонасын тыныч вакыттан сугыш вакытына тирән (казылган) биналарга күчергәндә һәм халыкны урнаштыру өчен жир асты пространствосының башка корылмаларын яраклаштыру;

сугыш вакытында гражданнар оборонасының житмәгән саклагыч корылмаларын планлаштыру һәм төзүне оештыру;

гражданнар оборонасының саклау корылмаларында, тирэн (казылган)биналарда һәм жир асты киңлегенең башка корылмаларында халыкны яшереп унаштыруны тээмин итү;

халыкны индивидуаль яклау чараларын билгеләү буенча туплау, саклау, чистарту һәм алардан билгеләнеше буенча файдалану;

халыкка индивидуаль яклау чараларын һәм коллектив яклау чараларын билгеләнгән срокларда бирүне тээмин итү.

15.5 Яктырткыч һәм башка төр маскировкалау төрләре буенча: маскировкага тиешле объектлар исемлеген билгеләү; гражданнар оборонасы буенча билгеләнгән, тәртиптә кертелгән территорияләрне комплекслы маскировкалауны гамәлгә ашыру планнарын эшләү;

яктылык һәм маскировканың башка төрләре буенча чаралар уздыру өчен кирәкле матди-техник чаралар запасларын билгеләү буенча файдалануга даими эзерлек хәлендә булдыру һәм аларны саклап калу;

билгеләнгән тәртиптә гражданнар оборонасы төркемнәренә кертелгән территорияләрнең демаскирлаучы билгеләрен киметү буенча инженер-техник чаралар үткөрү.

15.6 хәрби конфликтларда яки бу конфликтлар нәтижәсендә, шулай ук табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдә халык өчен куркыныч туган очракта, һәлакәттән коткару һәм кичектергесез башка эшләр башкарда:

авария-коткару һәм кичектергесез башка эшләр башкару, шулай ук аларның гамәлләрен планлаштыру өчен гражданнар оборонасының кирәкле көчләрен һәм чараларын һәм гадәттән тыш хәлләргә кисәтүнең һәм бетерүнең бердәм дәүләт системасын булдыру, жиһазлау һәм эзерләү;

авария-коткару һәм башка кичектергесез эшләрне һәрьяклап тээмин итү өчен матди-техник, азык-төлек, медицина һәм башка чаралар запасларын файдалануга даими эзерлек хәлендә булдыру һәм аны саклап калу.

15.7 хәрби конфликтларда яисә бу конфликтлар нәтижәсендә, шулай ук табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдә зыян күргән халыкны беренче чиратта тээмин итүдә:

халыкның беренчел яшәешен тээмин итүнең төп төрләрен планлаштыру һәм оештыру;

матди-техник, азык-төлек, медицина һәм куллану буенча башка чаралар запасларын булдыру һәм даими эзерлек хәлендә тоту;

халыкны азык-төлек һәм азык-төлек булмаган товарлар белән нормалаштырылган тээмин итү;

халыкка коммуналь-көнкүреш хезмәтләре күрсәтү; зыян күргән халык арасында санитар-гигиена һәм эпидемиягә каршы чаралар үткөрү;

дәвалау-эвакуация чаралары үткөрү;

шәһәр читендәге зонада кирәкле дәвалау базасын жәелдерү, аны энергия һәм су белән тээмин итүне оештыру; халыкка беренче ярдәм күрсәтү;

торахсыз калган халык санын билгеләү;

сакланган торакны инвентаризацияләү һәм зыян күргән торак фондының торышын бәяләү, зыян күргән халыкны урнаштыру өчен аны куллану мөмкинлеген билгеләү;

зыян күргән халыкны сәламәтләндрү учреждениеләрендә, мәдәният учреждениеләрендә, вакытлыча торакларда (жыелма йортларда, палаткаларда, землянкаларда һ. б.) урнаштыру, шулай ук аны сакланып калган торак фонд майданына күчерү;

халыкка мэгълүмати-психологик ярдәм күрсәтү.

15.8 Хәрби конфликтларда яки бу конфликтлар нәтижәсендә барлыкка килгән янгыннарда каршы көрәштә:

муниципаль янгын сагы эшчәнлеген булдыру һәм оештыру, аны гражданнар оборонасы һәм янгын саклауның башка төрләре белән хезмәттәшлек итү. өлкәсендә эзерләүне оештыру;

билгеләнгән тәртиптә гражданнар оборонасы буенча хәрби вакытта категорияләргә кертелгән авария-коткару һәм башка кичектергесез эшләр үткәрелгән районнарда һәм оешмаларда янгыннарны сүндерүне оештыру;

янгыннарны сүндерү өчен химик реагентлар запасларын алдан ук булдыру.

15.9 Радиоактив, химик, биологик һәм башка зарарланган районнарны ачыклау һәм билгеләүдә:

радиоактив пычрануга дучар булган территорияләрдә радиацион яклау режимнарын кертү;

радиацион, химик, биологик хәл торышын мониторинглауның методларын һәм техник чараларын камилләштерү, шул исәптән азык-төлек һәм әйләнә-тирә мохит объектларының радиоактив, химик һәм биологик матдәләр белән зарарлану дәрәжәсен бәяләү.

15.10 Халыкны санитар эшкәртү, биналарны һәм корылмаларны зарарсызландыру, техниканы һәм территорияләрне махсус эшкәртүдә:

дезактивирлаучы, дегазацияләүче һәм дезинфекцияләүче матдәләр һәм эремәләр запасларын алдан эзерләү;

халыкны санитар эшкәртү, биналарны һәм корылмаларны зарарсызландыру, техниканы һәм территорияләрне махсус эшкәртү өчен көч булдыру һәм жиһазлау, аларны гражданнар оборонасы өлкәсендә эзерләү;

халыкны санитар эшкәртү, биналарны һәм корылмаларны зарарсызландыру, техниканы һәм территорияләрне махсус эшкәртү чараларын үткөрүне оештыру.

15.11 Хәрби конфликтларда яисә бу конфликтлар нәтижәсендә зыян күргән районнарда, шулай ук табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр һәм террорчылык акцияләре нәтижәсендә, тәртипне торгызу һәм саклауда:

жәмәгать тәртибен саклау көчләрен булдыру һәм жиһазлау, аларны гражданнар оборонасы өлкәсендә эзерләү;

жәмәгать тәртибен торгызу һәм саклау, гражданнар оборонасы көчләрен күрсәтү һәм халыкны эвакуацияләү маршрутларында юл хәрәкәте иминлеген тәэмин итү;

авария-коткару һәм башка кичектергесез эшләр башкару өчен

гражданнар оборонасы көчлөрөнөң тоткарлыксыз хәрәкәтен тәмин итү;

жимереклек учакларында пропуск режимын гамәлгә ашыру һәм жәмәгать тәртибен саклау;

эчке эшләр органнары тарафыннан мәжбүри сакланьрга тиешле объектларны, юридик һәм физик затларның мөлкәтен шартнамәләр буенча саклауны көчәйтү, караучысыз калган мөлкәтне саклау буенча чаралар күрү.

15.12 Хәрби вакытта кирәкле коммуналь хезмәтләрнең тиз арада эшләвен торгызу мәсьәләләрендә:

коммуналь хезмәтләрнең хәрби вакыт шартларында эшләүгә эзерлеген тәмин итү, аларның гамәлләрен планлаштыру;

жылылык, газ, энергия, су белән тәмин итү, ташландык суларны агызу һәм канализациянең зыян күргән системаларын ремонтлау өчен жиһазлар һәм запас частьләр запасларын булдыру;

су чистарту, төчеләндерү һәм транспортлау өчен мобиль чаралар резервын булдыру һәм эзерләү;

суүткәргеч станцияләрдә реагентларның, реактивларның, консервантларның һәм дезинфекцияләү чараларының кирәкле запасларын булдыру;

резервуар һәм савыт-саба запасларын. жыелма-сүтелмә торбаүткәргечләрен, мобиль резерв һәм автоном энергия чыганаclarын, халыкны коммуналь тәмин итүне оештыру өчен жиһазлар һәм техник чараларны булдыру.

15.13 Сугыш вакытында мәетләрне тиз арада күмүдә: алдан, тыныч вакытта күмергә мөмкин булган урыннарны билгеләү;

мәетләрне күмү чараларын тәмин итү өчен, шул исәптән махсулаштырылган ритуаль оешмалар базасында гражданнар оборонасы көчләрен һәм чараларының эзерлеген тәмин итү;

һәлак булганнарның мәетләрен (калдыкларын) күмү урынын жиһазлау; мәетләрне эзләү, табу, алу һәм беренчел эшкәртү, тану һәм документлаштыру, ташу һәм күмү эшләрен оештыру;

санитар-эпидемиологик күзәтчелекне оештыру.

15.14 Хәрби конфликтлар булганда яки бу конфликтлар, шулай ук табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр нәтижәсендә, халыкны исән калдыру өчен кирәкле оешмаларның тотрыклы эшләвен тәмин итүдә:

икътисад объектлары эшчәнлегенәң тотрыклылыгын арттыру мәсьәләләре буенча тыныч һәм сугыш вакытында комиссияләр төзү һәм оештыру;

икътисад һәм инфраструктура объектларын, шулай ук житештерү чараларын төзелеш нормалары һәм гражданнар оборонасының инженер-техник чараларын гамәлгә ашыру кагыйдәләре таләпләренә туры китереп рациональ урнаштыру;

гражданнар оборонасының тыныч һәм хәрби вакытта инженер - техник чараларын, шул исәптән төзелеш проектларын эшләү һәм тормышка ашыру;

сугыш вакытында эшне дөвам итә торган икътисад

объектларында авария-коткару һәм башка кичектергесез эшләрне планлаштыру, эзерләү һәм үткәрү;

житештерү процессын торгызу өчен кирәкле матди-техник, азык-төлек, медицина һәм башка чаралар запасларын алдан булдыру; документациянең иминият фонды булдыру;

заманча жимерү чаралары йогынтысындагы житештерү фондларын яклауның нәтижәләлеген арттыру.

15.15 Гражданнар оборонасы көчләренең һәм чараларының даими эзерлеген тәэмин итү мәсьәләләрендә:

гражданнар оборонасы көчләрен заманча техника һәм жиһазлар белән тәэмин итү;

гражданнар оборонасы көчләрен гамәлләргә эзерләү, гражданнар оборонасы буенча укулар һәм өйрәнүләр үткәрү;

гражданнар оборонасы көчләренең гамәлләрен планлаштыру;

Гражданнар оборонасы көчләрен һәм чараларын жәлеп итү һәм үзара хезмәттәшлек тәртибен билгеләү, шулай ук аларның гамәлләрен һәрьяклап тәэмин итү.

16 Гражданнар оборонасы өлкәсендәге бурычларны хәл итү максатларында оешмалар түбәндәге төп чараларны планлаштыра һәм гамәлгә ашыра:

16.1 Гражданнар оборонасы өлкәсендә халыкны эзерләүдә: Россия ГТХМ, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты яки Әлки муниципаль районы башкарма комитеты житәкчесе тарафыннан расланган үрнәк программалар нигезендә оешмаларның эшчәнлек үзенчәлекләрен исәпкә алып, оешмаларның шәхси составын һәм хезмәтләрен эзерләү буенча эш программаларын, шулай ук гражданнар оборонасы өлкәсендә оешмалар хезмәткәрләрен эзерләү буенча эш программаларын эшләү;

оешма формированиеләренең һәм хезмәтләренең шәхси составын шулай ук гражданнар оборонасы өлкәсендәге оешмалар хезмәткәрләрен эзерләүне гамәлгә ашыру;

гражданнар оборонасы өлкәсендә оешмалар хезмәткәрләрен эзерләү өчен уку-уқыту матди-техник базасын булдыру һәм эш хәлендә тоту;

гражданнар оборонасы өлкәсендә белемнәрне пропагандалау.

16.2 Халыкка хәрби конфликтларда яки бу конфликтлар аркасында килеп чыккан куркынычлар турында, шулай ук табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыккан очракта хәбәр итү:

хезмәткәрләргә хәбәр итү системасын булдыру һәм камилләштерү;

куркынычлылык I һәм II класслы аеруча куркыныч һәм атом-төш куркыныч житештерү һәм халык тормышына һәм сәламәтлегенә зыян китерә торган авария объектларын эксплуатацияләүче, үз территорияләреннән читтә зарарлы торган гидротехник корылмалар һәм югары куркыныч гидротехник корылмалар йогынтысы зоналарында яшәүче яисә хужалык эшчәнлеген гамәлгә ашыручы объектларда локаль хәбәр итү системаларын төзү һәм аларны эзерлек халәтендә тоту;

халык күпләп жыела торган урыннарда халыкка хәбәр итү һәм мәгълүмат итү буенча махсуслаштырылган техник чаралар урнаштыру;

Россия Федерациясенең бердәм электр элементәсе челтәрен, чыбыклы радио һәм телевизион тапшырулар челтәрләрен һәм башка техник чараларны комплекслы файдалану;

гражданнар оборонасы өлкәсендә мәгълүмат жыю һәм алар белән алмашу.

16.3 Халыкны, матди һәм мәдәни кыйммәтләрне имин районнарда эвакуацияләү буенча:

хезмәткәрләрне һәм аларның гаилә әгъзаларын, матди һәм мәдәни кыйммәтләрне куркыныч зоналардан имин районнарда эвакуацияләү чараларын планлаштыру, эзерләү һәм үткәрүне оештыру, шулай ук үз эшчәнлеген сугыш вакытында дөвам итүче оешмалар хезмәткәрләрен һәм куркыныч янаган зоналарда Гражданнар оборонасы буенча чараларны үтәүне тәмин итүче оешма хезмәткәрләрен туплау;

хезмәткәрләрне һәм аларның гаилә әгъзаларын, эвакуацияләнергә тиешле матди һәм мәдәни кыйммәтләрне урнаштыру өчен куркынычсыз районнар эзерләү;

имин районда хезмәткәрләрне һәм аларның гаилә әгъзаларын урнаштыру, торак һәм торак булмаган биналарны биләүгә ордерлар алу буенча жирле үзидарә органнары белән килешенгән планнар эшләү;

эвакуация органнары эшчәнлеген төзү һәм оештыру, шулай ук аларның шәхси составын эзерләү.

16.4 Халыкка шәхси һәм коллектив яклау чаралары бирүдә:

оешмалар карамагындагы гражданнар оборонасының саклау корылмаларын тиешле максатларда файдалануга даими эзерлек хәлендә саклап калу һәм аларга техник хезмәт күрсәтү;

сугыш вакытында житештерү эшчәнлеген дөвам итүче һәм имин районнарда күчерелүче оешмаларның инженерлык яклавын арттыру планнарын эшләү;

Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 1999 елның 29 ноябрәндәге "Гражданнар оборонасының сыену урыннары һәм башка объектларын булдыру тәртибе турында" 1309 номерлы карары (Россия Федерациясе законнары жыентыгы, 1999, 49№, 6000 ст. 2015, 30№, 4608 ст.) белән расланган сыену урыннар һәм башка гражданнар оборонасы объектларын төзү Тәртибе нигезендә оешмалар хезмәткәрләре өчен гражданнар оборонасының саклагыч корылмаларын төзү;

оешмалар хезмәткәрләрен тәмин итү өчен индивидуаль яклау чараларын туплау, саклау, чистарту һәм алардан билгеләнеше буенча файдалану;

оешмалар хезмәткәрләренә билгеләнгән вакытка индивидуаль саклану чараларын бирү һәм бүлү планнарын эшләү.

16.5 Яктырту һәм башка төр маскировка буенча:

маскировкаларга тиешле биналар һәм корылмалар исемлеген билгеләү; хәзерге заман жимерү чараларын кулланганда жимерелүе

мөмкин булган оешмаларны комплекслы маскировкакалауны гамәлгә ашыру планнарын эшләү;

маскировкалау чараларын үткәру өчен кирәкле матди-техник чаралар запасларын файдалану буенча даими эзерлек хәлендә тоту һәм булдыру;

билгеләнгән тәртиптә гражданнар оборонасы категорияләренә кертелгән оешмаларның демаскацияләүче билгеләрен киметү буенча инженер-техник чаралар үткәру.

16.6 хәрби конфликтларда яки бу конфликтлар нәтижәсендә, шулай ук табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдә халык өчен куркыныч туган очракта, һәлакәттән коткару һәм кичектергесез башка эшләр башкарда:

I һәм II класслы куркыныч житештерү объектлары, аеруча радиация куркынычы булган һәм атом-төш куркынычы янаган производстволар һәм объектлар, гадәттән тыш югары куркыныч гидротехник корылмалар эксплуатацияләүче оешмалар, мобилизацион биремнәре (заказлары) булмаган һәм федераль башкарма хакимият органының гражданнар оборонасы чараларын үтәүне тәмин итә торган оешмалар исемлегенә керми гражданнар оборонасы буенча региональ һәм жирле дәрәжәләрдәге чараларны үтәүне тәмин итүче оешмалар һәм билгеләнгән тәртиптә гражданнар оборонасы буенча категорияләргә кертелми торган оешмалардан тыш, тарафыннан штаттан тыш авария-коткару формированиеләрен төзү, жиһазлау һәм эзерләү;

билгеләнгән тәртиптә гражданнар оборонасы буенча категорияләргә һәм (яисә) сугыш вакытында имин районга производство эшчәнлеген дәвам итүче яисә имин районга күчәрүче коткару хезмәтләренә кертелгән оешмалар төзү, жиһазлау һәм эзерләү;

гражданнар оборонасы көчләре гамәлләрен һәрьяклап тәмин итү өчен матди-техник, азык-төлек, медицина һәм башка чаралар запасларын куллану буенча даими эзерлек хәлендә тоту һәм аны булдыру;

гражданнар оборонасы буенча чараларны үтәүне тәмин итүдә һәм кешеләр тормышына һәм сәламәтлегенә куркыныч янаган кичектергесез авария-торгызу эшләрен үткәрүдә катнашу максатларында гражданнар оборонасы буенча чараларны билгеләнгән тәртиптә гражданнар оборонасы категорияләренә кертелгән оешмалар тарафыннан үтәүне тәмин итү буенча штаттан тыш формированиеләренә булдыру, жиһазлау һәм эзерләү.

16.7 Хәрби конфликтларда яки бу конфликтлар нәтижәсендә барлыкка килгән янгыннарга каршы көрәштә:

I һәм II класслы куркыныч житештерү объектларын, аеруча радиацион куркыныч һәм атом-төш куркыныч житештерү һәм объектларны, гадәттән тыш куркыныч булган гидротехник корылмаларны һәм югары куркынычлы гидротехник корылмаларны эксплуатацияләүче оешмалар (мобилизацион биремнәре (заказлары) булмаган һәм гражданнар оборонасы буенча чараларны үтәүне тәмин итүче оешмалар, янгыннарга каршы көрәш буенча штаттан тыш авария-коткару формированиеләрен булдыру, аларның

гамәлләрен планлаштыру һәм янғын саклауның башка төрләре белән хезмәттәшлекне оештыру;

16.8 Радиоактив, химик, биологик һәм башка зарарланган районнарны ачыклау һәм билгеләүдә:

гражданнар оборонасын күзәтү һәм лаборатор контроль һәм халыкны яклау чөлтәренә керүчеләр учреждениеләр тарафыннан радиоактив пычрануга, химик, биологик яки башка йоктыруга дучар булган районнарны (территорияләренә) ачыклау, аныклау һәм билгеләү өчен радиация, химик һәм биологик разведка оештыру һәм үткәру;

оешмаларны радиацион яклау режимын кертү;

билгеләнгән тәртиптә гражданнар оборонасы категорияләренә кертелгән оешмалар тарафыннан гражданнар оборонасы көчләре составында радиацион һәм химик күзәтү постларын төзү;

гражданнар оборонасы көчләрен радиацион, химик һәм биологик разведка һәм контроль чаралары белән тәэмин итү;

I һәм II класслы куркыныч житештерү объектларын, аеруча радиацион куркыныч һәм атом-төш куркыныч житештерү һәм объектларны, гадәттән тыш куркыныч булган гидротехник корылмаларны һәм югары куркынычлы гидротехник корылмаларны эксплуатацияләүче оешмалар (мобилизацион биремнәре (казаклары) булмаган һәм федераль башкарма хакимият органының гражданнар оборонасы буенча чаралар башкаруны тәэмин итүче исемлеккә кермәгән оешмалар һәм гражданнар оборонасы буенча региональ һәм жирле дәрәжәдәге чараларның үтәлешен тәэмин итүче оешмаларда күчмә (стационар) радиация һәм химик күзәтү постлары булдыру.

16.9 Халыкны санитар эшкәртү, биналарны һәм корылмаларны зарарсызландыру, техниканы һәм территорияләренә махсус эшкәртүдә:

билгеләнгән тәртиптә гражданнар оборонасы буенча категорияләргә кертелгән һәм (яисә) житештерү эшчәнлеген сугыш вакытында давам итүче биналарны һәм корылмаларны зарарсызландыру, техниканы һәм оешмалар территорияләрен махсус эшкәртү, хезмәткәрләренә санитар эшкәртү өчен гражданнар оборонасы көчләрен булдыру, аларны гражданнар оборонасы өлкәсендә әзерләү;

хезмәткәрләренә санитар эшкәртү, биналарны һәм корылмаларны зарарсызландыру, техниканы һәм территорияләрен билгеләнгән тәртиптә гражданнар оборонасы категориясенә кертелгән һәм (яки) житештерү эшчәнлеген хәрби вакытта давам итүче оешмалар тарафыннан махсус эшкәртү буенча чаралар үткәруне оештыру;

дезактивлаштыручы, дегазияләүче матдәләр һәм эремәләр запасларын алдан ук булдыру.

16.10 Хәрби конфликтларда яисә бу конфликтлар нәтижәсендә зыян күргән районнарда, шулай ук табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр һәм террорчылык акцияләре нәтижәсендә, тәртипне торгызу һәм саклауда:

жәмәгать тәртибен саклау көчләрен булдыру һәм жиһазлау, аларны гражданнар оборонасы өлкәсендә әзерләү;

радиоактив һәм химик зарарлану (пычрану), катастрофик су

басу ихтималы булган һәм жиһмерелү учакларында үткәрү режимын гамәлгә ашыру һәм мөһкин булган көчле жиһмерелү зоналары чикләрендә жәмәгать тәртибен тоту;

эчке эшләр органнары, юридик һәм физик затларның шартнамәләр буенча мәжбүри сакланырга тиешле оешмаларны саклауны көчәйтү, караучысыз калган мөлкәтне саклау буенча чаралар күрү.

16.11 Хәрби вакытта кирәкле коммуналь хезмәтләрнең тиз арада эшләвен торгызу мәсьәләләрендә:

коммуналь хезмәтләрнең (авария, ремонт-торгызу формироваһиеләренең) хәрби вакыт шартларында эшләргә әзерлеген тәһмин итү һәм аларның гамәлләрен планлаштыру;

газның, әһергиянең һәм су белән тәһмин итүнең һәм канализациянең зарарланган системаларын ремонтлау өчен жиһазлар һәм запас частьләр запасларын булдыру;

су чистарту, төчеләндерү һәм транспортлау өчен мобиль чаралар резервын булдыру һәм әзерләү;

суүткәргеч станцияләрдә реагентларның, реактивларның, консервантларның һәм дезинфекцияләү чараларының кирәкле запасларын булдыру;

халыкка коммуналь хезмәтләр күрсәтүче оешмаларда резервуарлар һәм сыешлыклар, жыю-сүтү труба үткәргечләре, мобиль резерв һәм автоном әһергия чыганаклары, жиһазлар һәм техник чаралар запасларын булдыру.

16.12 Сугыш вакытында мәетләрне тиз арада күмүдә: махсус ритуаль оешмалар тарафыннан мәетләрне күмү чараларын тәһмин итү өчен

гражданнар оборонасы көчләрен һәм чараларының әзерлеген булдыру, әзерләү һәм тәһмин итү

16.13 Хәрби конфликтларда яки бу конфликтлар нәтижәсендә, шулай ук табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдә халыкның исән калу өчен кирәкле оешмаларның тотрыклы эшләвен тәһмин итүдә:

тыныч һәм сугыш вакытында оешмалар эшчәнлегенең тотрыкылыгын арттыру мәсьәләләре буенча комиссияләр төзү һәм оештыру;

гражданнар оборонасының тыныч һәм хәрби вакытта инженер - техник чараларын, шул исәптән төзелеш проектларын эшләү һәм тормышка ашыру;

сугыш вакытында эшне дөвам итә торган икътисад объектларында авария-коткару һәм башка кичектергесез эшләрне планлаштыру, әзерләү һәм үткәрү;

житештерү процессын торгызу өчен кирәкле матди-техник чаралар, азык-төлек, медицина һәм башка чаралар запасларын алдан булдыру;

документациянең иминият фонды булдыру;

заманча жиһмерү чаралары йогынтысындагы житештерү фондларын яклауның нәтижәләлеген арттыру.

16.14 Гражданнар оборонасы көчләренең һәм чараларының

даими эзерлеген тээмин итү мәсьәләләрендә:

гражданнар оборонасы көчләрен заманча техника һәм жиһазлар белән тээмин итү һәм булдыру;

гражданнар оборонасы һәм коткару хезмәтләрен тээмин итү буенча штаттан тыш формированиеләр, авария-коткару формированиеләренә шәхси составы белән эшләү урыны буенча дәрәсләр үткәрү, гражданнар оборонасы буенча укулар һәм өйрәнүләр үткәрү;

муниципаль берәмлек тарафыннан төзелә торган гражданнар оборонасы көчләре төркеме составында гражданнар оборонасы көчләре һәм чараларын үзара хезмәттәшлек итү һәм жәлеп итү тәртибен билгеләү.

17.Гражданнар оборонасы чараларын эзерләү һәм уздыру чыгымнарын финанслау.

Әлки муниципаль районы гражданнар оборонасы, халыкны һәм территорияләренә саклау чараларын тээмин итү муниципаль районның чыгым йөкләмәсе булып тора.

Капиталь кертемнәр һәм матди-техник чаралар таләп итүче гражданнар оборонасы чаралары башкарма хакимиятнең федераль органнары, Татарстан Республикасы Хөкүмәте тарафыннан карала.

Жирле үзидарә органнары һәм оешмалар тарафыннан, милек рәвешенә бәйсез рәвештә, гражданнар оборонасы чараларын эзерләүгә һәм үткәрүгә тотылган чыгымнар, бу чараларны дәүләт оборона заказы составына керткәндә, федераль бюджетта әлегә максатларга каралган акчалар хисабына каплана.

Жирле үзидарә органнары һәм оешмалар тарафыннан федераль башкарма хакимият органнары заказы буенча гамәлгә ашырыла торган гражданнар оборонасы чараларын эзерләүгә һәм үткәрүгә тотылган чыгымнар бу органнар тарафыннан төзелгән шартнамәләр (контрактлар) шартлары нигезендә әлегә максатларга федераль бюджеттан һәм бюджеттан тыш акчалар хисабына каплана.

Гражданнар оборонасы, халыкны һәм авыл жирлекләре территорияләрен саклау буенча жирле дәрәжәдәге чараларны тээмин итү авыл жирлекләренә чыгым йөкләмәсе булып тора.

Федераль бюджеттан һәм бюджеттан тыш акчалардан каплау каралмаган гражданнар оборонасы буенча чаралар эзерләү һәм уздыру чыгымнары финанслана;

билгеләнгән тәртиптә расланган керемнәр һәм чыгымнар сметалары нигезендә-бюджет учреждениеләре;

(бюджет учреждениеләренән тыш) гражданнар оборонасы белән идарә итүне гамәлгә ашыручы тиешле органнар белән килештерелгән күләмнәрдә - әлегә чыгымнарны продукциянең (эшләр һәм хезмәт күрсәтүләрнең) үзкыйммәтенә кергү юлы белән.